За разлику од одлуке о таксама, која је најављена и образложена политичким циљевима, ова одлука Владе Косова дошла је без јавног упозорења путницима и без образложења зашто је до реципроцитета дошло сада.

„Царински службеник ми је саопштио да је у мом случају једино потребна лична карта и да ме не може пустити ако је немам код себе, иако сам са собом имала пасош. Био је једнако збуњен као и ја. Рекао ми је да је та одлука ступила на снагу првог августа али да не зна због чега“, објашњава за "Дојче веле" ситуацију са приштинског аеродрома Јована Радосављевић које је 4. августа, као и много пута пре тога покушала да полети са тог аеродрома користећи српски пасош.

Рекао је да су инструкције јасне: држављани Републике Србије са пребивалиштем ван Косова и Метохије не могу проћи пасошку контролу без предате личне карте на увид

"Рекао је да су инструкције јасне: држављани Републике Србије са пребивалиштем ван Косова и Метохије не могу проћи пасошку контролу без предате личне карте на увид“, објашњава даље Радосављевић оно што јој се у том тренутку учинило као чудна пракса, за неколико дана ће постати вест у већини српских медија, али тек након што се прочује да се иста одлука спроводи и на друмским прелазима.

Односи Београда и Приштине су на силазној путањи од новембра прошле године, када је усвајањем одлуке о увођењу таксе од најпре 10, а касније и 100 одсто на увоз производа из Србије и Босне и Херцеговине обустављен дијалог у Бриселу. Већина од преко 20 договора који су тековина овог дипломатског покушаја ЕУ, ушли су у фазу регресије, па не само да се неки не спроводе, него се компликује и спровођење оних који су донекле функционисали. Најновији пример у низу је Споразум о слободи кретања.

За разлику од такси, ова одлука ипак у складу са споразумом?

У неком тренутку током протекле недеље, косовско Министарство спољних послова, без претходне најаве одлучује да промени политику граничне полиције и на прелазима забрањује употребу српских пасоша издатих особама са пребивалиштем у градовима централне Србије. Српски пасоши који се издају за држављане Србије са пребивалиштем на територији градова на Косову забрањени су још јуна 2017. године.

Косово тврди да је најновија одлука у складу са Споразумом о слободи кретања из 2011.

Споразум о слободи кретања заиста не обухвата никакав договор у вези са пасошима. Како је ауторки текста још 2017. објаснио некадашњи српски преговарач, Борко Стефановић, у овој фази су преговори били стриктно технички и подразумевали су упознавање обе стране са изгледом докумената у употреби. Тада је, како је објаснио, размењен „специмен“ личних карата, возачких дозвола и извода из матичне књиге рођених на обе стране.

„Србија није дискутовала о важности пасоша као путног документа, нити би нам пало на памет да доводимо у питање валидност сопствених докумената“, објаснио је Борко Стефановић.

Слично је тумачење и председника Александра Вучића. За њега се подразумева да „ако имате право да прелаз пређете са личном картом, имате право и да то учините са пасошем“.

Србија из посебних процедура за улазак на територију централне Србије изузима косовске пасош

Уз издавање посебног документа о уласку/изласку особа са косовском личном картом, возачком дозволом, или у случају малолетника, изводом из матичне књиге рођених, може ући у централну Србију, али не и са косовским пасошем

Међутим, управо се то не подразумева за српске власти када су имаоци косовских докумената у питању. Иако је Споразум о слободи кретања у великој мери олакшао путовање имаоцима косовских докумената у и кроз Србију, занемаривши притом косовске Србе и њихову могућност да путују јужно од Ибра са српским документима, Србија из посебних процедура за улазак имаоца ових докумената на територију централне Србије изузима косовске пасоше.

Уз издавање посебног документа о уласку/изласку особа са косовском личном картом, возачком дозволом, или у случају малолетника, изводом из матичне књиге рођених, може ући у централну Србију, али не и са косовским пасошем.

Исти систем сад примењују косовске власти

Исти начин интерпретације споразума сада користе и косовске власти. Пасоши нису део споразума, што значи да се пасоши не прихватају као валидна путна документа.

Битно је напоменути да према Споразуму, Косово такође има право на процедуру издавања документа о уласку/изласку, чиме би се додатно могао закомпликовати улаз

на Косово. Такође, иако није било у обавези по споразуму, Косово је до сада прихватало српске пасоше јер су тада путницима приликом преласка та путна документа оверавана печатом „Републике Косово“ што је одличје државности које је Косову било битно да искаже.

Ко пије, а ко плаћа?

За разлику од одлуке о таксама, која је најављена и образложена политичким циљевима, ова одлука "Владе Косова" дошла је без јавног упозорења путницима и без образложења зашто је до реципроцитета дошло сада.

Ни сами службеници, а ни путници, нису били упознати са новом одлуком

„Да ни сами службеници, а ни путници који релативно често користе овај аеродром због јефтинијих и фреквентнијих летова, нису били упознати са новом одлуком, потврдио је и сам службеник на пасошкој контроли да је било неколико случајева да су путници пропустили летове јер нису имали прописане исправе, иако о томе нису били обавештени“, објаснила је за ДW Радосављевић, иначе директорка организације Нова друштвена иницијатива из Митровице.

Одмах по вести о забрани српских пасоша реаговали су и Албанци из Бујановца, Медвеђе и Прешева

Одмах по вести о забрани српских пасоша реаговали су и Албанци из Бујановца, Медвеђе и Прешева, затраживши да буду изузети из ове одлуке, јер су многи већ „заробљени“ на Косову где бораве у посети породицама поводом предстојећег Бајрама или треба да слете на Приштински аеродром када се буду враћали са летњих одбора.

Одлука делује као политичка, али је изостало „преузимање одговорности“ било ког званичника из Приштине

Одлука делује као политичка, али поред јавног упозорења о увођењу овакве одлуке, изостало је „преузимање одговорности“ било ког званичника из Приштине због увођења овако изненадне нове праксе. Притом, Влада Косова се након оставке косовског председника Рамуша Харадинаја, налази у неразјашњеној ситуацији и поставља се питање ко је уопште имао надлежност да донесе такву одлуку.

Разлог могу бити гужве које се стварају на прелазима у летњем периоду

Ова одлука најнегативније ће се одразити на малолетну децу

„Мени је лично чудно да се ова одлука сада уведе. Верујем да има везе са реципроцитетом и Споразумом о слободи кретања који је потписан 2011, али ми је тајминг нејасан. Гужве које се стварају на прелазима у летњем периоду могу бити разлог, јер косовска страна тврди да је за гужве одговорна Србија. Ова одлука, по мени, једино може да има везе са фрустрацијом Приштине која произилази из односа са Србијом и мртвим Бриселским дијалогом“, сматра Радосављевић.

Ова одлука најнегативније ће се одразити на малолетну децу. Србија не издаје изводе из матичне књиге рођених са фотографијом, док није извесно да ће српски органи прихватити да издају интернационални извод намењен за територију Косова.

(КосСев)